

Warszawa, dnia 27 maja 1999 r.

**Opinia prawna na temat
skargi konstytucyjnej pana W. K. w sprawie
(sygn. Sk. 2/99)**

Pan W. K. działając przez pełnomocnika adw. T.K. –M. w piśmie z dnia 30 lipca 1998 r. wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego w trybie skargi konstytucyjnej o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o Kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. nr 142, poz. 950 z póź. zm.; *dalej jako ustawa*).

Z uzasadnienia skargi wynika, że skarżący wnosi o stwierdzenie niezgodności art. 21 ust. 2 pkt 4 lit. a (*błędnie wskazanego jako art. 21 pkt 4 lit. a*) ustawy z art. 2, 19, 32 i 37 Konstytucji RP, a także z Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W załączeniu autor przedstawia m.in. kopię decyzji Kierownika Urzędu d/s Kombatantów pozbawiającą go uprawnień kombatanckich w oparciu o skarżony przepis, oraz kopię wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego oddalającego skargę na decyzję Kierownika Urzędu d/s Kombatantów.

Ponadto w piśmie z dnia 14 grudnia 1998 r. adw. J. M. odpowiadając na wezwanie Trybunału Konstytucyjnego wskazał ponadto jako wzorce kontroli konstytucyjności kwestionowanego przepisu art. 45 ust. 1, art. 47 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji.

Stosownie do brzmienia art. 21 ust. 2 pkt 4 lit a) uprawnienia określone w ustawie nie przysługują osobie, która "w latach 1944-1956 pełniła służbę lub funkcję i była zatrudniona w strukturach Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej, a także nadzorujących je komórkach jednostek zwierzchnich związanych ze stosowaniem represji wobec osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej".

Skarżony przepis ustawy podlegał kontroli konstytucyjności Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K. 15/93 (OTK 1994 r. t. I, poz. 4). Jakkolwiek treść przepisu w wyniku orzeczenia została znowelizowana, to jednocześnie pogląd wyrażony przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu orzeczenia zachowuje pełną aktualność na gruncie brzmienia obecnie obowiązującego.

Trybunał Konstytucyjny z aprobatą odniósł się do przypisywanego ustawodawcy poglądu, iż "zasługi związane z okresem wojny lub poniesione represje znajdujące wyraz w postaci społecznego uznania w formie szczególnych uprawnień mogą zostać przekreślone w wypadkach działania na szkodę interesów Narodu i Państwa Polskiego (...)"

Trybunał ponadto stwierdził, iż "współpraca z organami represji nastawionymi na zwalczanie polskich ruchów niepodległościowych musi być oceniona negatywnie i to bez względu na to o jakie stanowiska i jaki charakter zatrudnienia w tych organach chodzi. (...) Samo więc kryterium wyłączenia z grona osób, którym należą się szczególne uprawnienia, tych którzy współpracowali z aparatem represji nastawionym na zwalczanie ruchów niepodległościowych należy uznać za trafne i nienaruszające zasady sprawiedliwości."

Wydaje się zatem, iż brak jest podstaw do przyjęcia, iż kwestionowany przepis narusza zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji).

W ocenie autora niniejszej opinii analizowana regulacja nie ma charakteru dyskryminującego bowiem negatywnie różnicuje sytuację prawną tych obywateli, którzy charakteryzują się cechą szczególną tzn. w latach 1944-1956 pełnili służbę lub funkcję i byli zatrudnieni w strukturach Urzędów Bezpieczeństwa, Służby Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej. Przyjęte kryterium dyferencjacji znajduje pełne uzasadnienie w systemie aksjologicznym wyrażanym przez preambułę do Konstytucji, a którego konkretyzacją jest treść jej art. 13 (zakaz istnienia partii politycznych odwołujących się do totalitarnych metod i praktyk działania komunizmu) oraz 19 (RP specjalną opieką otacza weteranów walk o niepodległość).

Stwierdzić ponadto należy, iż brzmienie art. 37 ust. 1 "Kto znajduje się pod władzą Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z wolności i praw zapewnionych w Konstytucji", który jest przez wnioskodawcę wskazywany jako jeden z wzorców kontroli konstytucyjności skarżonego przepisu, nie ogranicza swobody ustawodawcy w

zakresie różnicowania sytuacji prawnej podmiotów "nierównych".

Jak zostało wyżej wykazane decyzja ustawodawcy o wprowadzeniu kryterium wyłączającego z grona osób, którym należą się szczególne uprawnienia, tych którzy współpracowali z aparatem represji, musi być uznana za leżącą całkowicie w sferze swobodnej decyzji ustawodawcy, a potwierdzona została w cyt. orzeczeniu TK.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności stwierdzić należy, iż przedmiotem postępowania Trybunału Konstytucyjnego rozpatrującego skargę konstytucyjną może być wyłącznie ocena zgodności skarżonego przepisu ustawy z Konstytucją. Trybunał nie posiada w tym trybie kognicji do rozpatrzenia zarzutu niezgodności ustawy z umową międzynarodową jaką jest Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

W ocenie autora niniejszej opinii zarzut naruszenia art. 64 ust. 2 Konstytucji jest całkowicie bezzasadny, bowiem w decyzji Kierownika Urzędu d/s Kombatantów odbierającej uprawnienia kombatanckie, podjętej na podstawie skarżonego przepisu, nie można dopatrywać się naruszenia praw własności skarżącego. Te same uwagi odnoszą się do zarzutu naruszenia art. 47 Konstytucji.

Wydaje się również, iż w kontekście skorzystania przez skarżącego z przysługującego mu, w oparciu o przepisy ustawy, prawa odwołania się od decyzji o cofnięciu uprawnień kombatanckich do NSA, bezzasadny jest również zarzut naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Opracował: Wojciech Odrowąż-Sypniewski